

Priebežný volebný systém - nástroj priamej demokracie

Jedným z nástrojov priamej alebo polopriamej demokracie je priebežný volebný systém. Tento systém pomerne dobre spracovala česká iniciatíva www.ekonomickareforma.cz, zaoberajúca sa presadením myšlienok spravodlivého ekonomického a politického systému. Na jej stránke sú uvedené podrobnosti aj demoverzia a príklady, ako by mohol takýto systém fungovať. Treba podotknúť, že priebežný volebný systém je len jednou aktivitou tohto združenia.

Cieľom priebežného volebného systému je náhrada súčasného systému založeného na partokracii prakticky bez reálnej možnosti voliča odvolať neschopných alebo skorumpovaných volených zástupcov na úrovni parlamentu alebo samosprávy.

Základom je volebná databáza, obsahujúca hlasy všetkých voličov. Samozrejme, každý volič musí mať prístup zo svojho PC, kto ho nemá, obecný alebo iný úrad má povinnosť zabezpečiť takúto možnosť. Každý volič má vytvorený (cez PIN a heslo) prístup k svojim hlasom, ktoré má na svojom virtuálnom volebnom lístku. Na svoj virtuálny volebný lístok môže vkladať kandidátov zo zoznamu kandidátov a pridelovať im svoje hlasy, kedykoľvek ho to napadne. Hlasov má ale len obmedzený počet podľa druhu volieb (napr. v obci volí 10 zástupcov), takže môže podporiť najviac toľko kandidátov. Niektorým môže dať ale viac hlasov (napr. maximálne 3), ostatným po jednom alebo dvoch, dokiaľ svoje hlasy nevyčerpá. **Na kandidátnu listinu** sa môže zapísať prakticky každý z voličov. Mal by si byť istý aspoň minimálnou podporou. Kto behom mesiaca nezíska isté minimálne množstvo hlasov, vypadne a nasledujúcich napr. 6-12 mesiacov sa nemôže medzi kandidátov znovu zapísať. To z toho dôvodu, že nemá zmysel preplňovať kandidátnu listinu miliónom kandidátov, z ktorých každý má len vlastný hlas a hlasy svojej rodiny. Volič môže svoje hlasy podľa potreby prerozdeľovať. Kedykoľvek ho to napadne. Poslancom, ktorí ho sklamá, môže hlasy odobrať, iným zase vložiť. Na svojom volebnom lístku je skrátka pánom volič. Poslanec, ktorý nemá žiadny hlas, z volebného lístku automaticky vypadne. Tým si sám volič spravuje poradie kandidátov. Prerozdeľovanie sa deje priebežne. Obec, VÚC alebo štát si môže určiť nejaký deadline pre sčítanie prerozdeľovania, napr. raz do týždňa. Na konci týždňa sa hlasy spočítajú a znova sa prerozdelia mandáty. Samozrejme je na diskusiu, či nastaviť takýto deadline jednotne v štáte pre všetky druhy volieb, alebo to nejako odstupňovať, prípadne si každá samospráva bude určovať svoj deadline. Ale aby systém mal zmysel, tak by malo byť sčítanie aspoň raz do mesiaca (napr. parlament) v prípade samosprávy optimálne raz za týždeň. V prípade obecných volieb, ten kandidát, čo ma celkovo najviac hlasov sa automaticky stáva starostom, v prípade VÚC županom. Poradie kandidátov tak vyjadruje aktuálny rating obľúbenosti starostu a poslancov v danej obci (VÚC, štátu).

Ak ľudia stále cítia potrebu voliť strany alebo nejaké združenia, tento systém umožňuje kandidovať aj stranám. To znamená, že strana si vytvorí svoj zoznam kandidátov a z nej si volič, môže vyberať alebo zahlasuje za stranu ako celok a tá si sama určí poradie svojich kandidátov. Tiež je možné, aby si volič vyberal len niektorých kandidátov z rôznych strán. Možnostiam sa medze nekladú. Pre takto

stranícky zvolených kandidátov platia rovnaké princípy ako pre nezávislých, volič im môže svoje hlasy vždy priebežne odobrať, ak je s nimi nespokojný.

Priebežný volebný systém má len jednu hranicu a to je počet hlasov oprávnených voličov. U priebežného volebného systému voliči získajú priamy vplyv na svojich poslancov. Konečne je možné ich kedykoľvek priamo a bezprostredne odvolať, bez komplikovanej procedúry. Pevné volebné obdobie poslancov sa ruší, každý tam môže byť tak dlho, dokiaľ ho budú jeho voliči svojimi hlasmi podporovať, to môže byť napr. 20 rokov, keď je dobrý a obľúbený, alebo len týždeň, keď sa prejaví ako gauner. Keď mu jeho voliči hlasy zoberú, odchádza a nahradí ho ten z kandidátov, ktorý je ďalší v poradí pridelených hlasov.

Najčastejšia námietka je, či nenastane veľká fluktuácia poslancov. Asi na začiatku áno, ale neskôr sa systém stabilizuje. Poslanci, ktorí budú riadne pracovať, môžu mať svoj okruh voličov istý, ľuďom sa ich nebude chcieť meniť, keď zistia, že sú dobrí. Tiež aj počet ľudí, čo sa bude hrnúť do funkcií hlavne v obciach nebude tak veľký, keďže systém neumožní rôznym karieristom a podvodníkom sa zabetónovať na jednom mieste na 4 roky. Dôležité je, že poslanci a starostovia, ktorí sú podozriví z korupcie a podvodov môžu byť okamžite odvolaní ľuďmi, čo v systéme, kde sa volí raz za 4 roky prakticky nebolo možné. Otázkou je robenie nepopulárnych opatrení, taký kandidát, musí byť schopný presvedčivo voličom zdôvodniť a vydiskutovať svoje zámery. Ak si ľudia zvolia populistu sľubujúceho nespĺniteľné nezmysly, ľudia musia niesť zodpovednosť za svoje rozhodnutie, ale hlavne ak rýchlo prídu na to, že zvolili zle, stále môžu odvolať daného kandidáta.

Viac o rôznych formách a nástrojoch priamej demokracie, o alternatívnej ekonomike v mojej knižke "**Zodpovedná spoločnosť**" www.artforum.sk/catalog/sulik-david:zodpovedna-spolocnost-alternativna-ekonomika-priama-demokracia-a-komunity-ako-cesta-k-spravodlivej/?mod=catalog&detail=36592 alebo aj v novej knihe „**Sociálna trojčlennosť**“ www.artforum.sk/catalog/sulik-david:socialna-trojclennost/?mod=catalog&detail=53604.

David Sulík, piatok 26. októbra 2012

Prevzaté z sulik.blog.sme.sk